

Dansk Forening for ældre Lystfartøjer

Nr. 78, december 2003

Glade dage i Svendborg

Reportager fra sommerstævnet
Portræt af Nausikaa II
Kjøbenhavnske Træsejlere
Spidsgatternes slanke racere

Spidsgatternes slanke racere

De slanke, hurtige spidsgatter slog aldrig rigtig an i Danmark. Tumlaren er én af slagsen...

Af Simon Hansen

Sidste år i juni måned stod en lille annonce i DFÆL-bladet.

”Tumlar-spidsgatter til salg”. Og på bladets forside ser man et billede af en lille og meget slank spidsgatter på kryds med rebet storsejl. Det er Snipa, en Tumlare som i mange år var ejet af den legendariske Svend Guntofte, også kaldet Snipa-Svend. Nu har Snipa så

skiftet ejermand til Ole Horsbøl, og klubstanderen er fra KAS.

”En sjov lille båd”, siger folk, der kommer forbi. De skulle bare vide, at Tumlaren en gang var en international succes, tilmed konstrueret af en dansker. Tumlare er det svenske ord for Marsvin, givet til en bådtype mange år før plastikbåden af samme navn.

Reimers og Estlander

Historien om Tumlaren begynder i 1932. Den 26-årige danske bådingeniør, Knud H. Reimers, havde været ansat i to år hos Sveriges nok mest beundrede bådkonstruktør, Gustaf Estlander. Reimers var trods sin unge alder allerede dybt involveret i ledelsen af Estlanders virksomhed, og da Estlander døde i januar 1931, overtog Reimers ansvaret.

Knud H. Reimers, en af de store danske konstruktører.

Da han derfor i 1932 blev bedt om at udvikle en hurtig udgave af den traditionelle svenske spidsgatter – kosteren – var det som Estlanders efterfølger og faglige arvtager.

På det tidspunkt havde Reimers allerede konstrueret en række 22 kvm. og 30 kvm. skærgårdskrydsere i samarbejde med Estlander. Den nye hurtige spidsgatter blev derfor også i begyndelsen opfattet som Estlanders værk, selv om han var død, da opgaven blev stillet, så båden var helt og holdet Reimers kreation. På mange måder kom den nye båd, Tumlaren, til at repræsentere det, der blev Reimers kendetegn som konstruktør: hurtige og søstærke både.

En anderledes spidsgatter

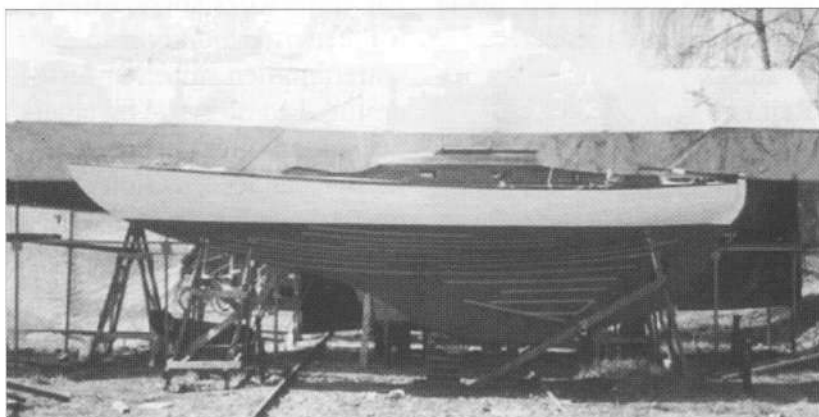
Reimers nye bidrag til spidsgatterfamilien så helt anderledes ud, end de brede og sindige både, som vi kender dem fra den danske tradition og fra den svenske vestkysts kostere. Mange tror, at spidsgatteren er et rent dansk fænomen, men den er snarere nordisk som vikingeskibet.

Tumlarens mål fortæller, at

her har vi en slank hurtigsejler: Med en længde på 8,3 m og en bredde på 1,9 m lød det mere som en slank kutter end som en spidsgatter. Dybgangen målte 1,3 m og displacementet nåede 1,9 ton, blykølen vejede tæt på 1 ton. Sejlarealet var 20 kvm, med en

efter tiden høj og smal rig. Bommen målte kun 3 m, medens masten var 10,1 m over dæk. Tumlaren blev i løbet af de kommende år udbredt til lande som Sverige, Danmark, Norge, Finland, Holland, Amerika, Brasilien, Australi-

Tumlare til vands og til lands.

en og Schweitz. De største flåder var i 1935 at finde i Geneve, Stockholm, Odense og Aldeburgh. Hvert sted var der mellem 5 og 8 Tumlare.

Hurtigere end en Drage

Det engelske sejlerblad, "The Yachts-man", bragte i 1935 nogle bud fra Reimers på, hvorfor den lille spidsgatter var blevet så populær i sejklubberne.

En forklaring var bådens simple konstruktion, der gjorde det muligt for amatører at bygge båden. Båden var også forholdsvis billig at bygge, og så var den efter tiden smart og moderne med en høj, slank rig. Med fuld siddehøjde om læ, var det jo også en rummelig båd, fremhævede Reimers. Han havde selv konstateret, at Tumlaren faktisk var hurtigere end Dragen og at båden klarede sig fornemt på kryds.

Spant af jern

Tumlaren blev bygget som en kompositkonstruktion – en teknik Reimers har set

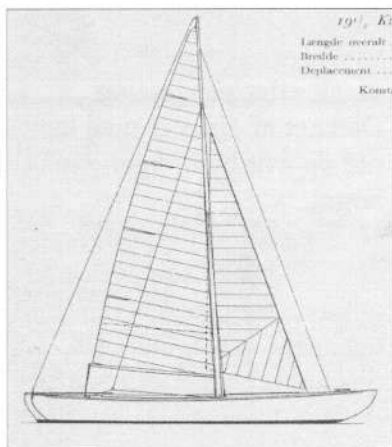
Denne Tumlar blev oprindeligt bygget i England, sejler i dag i Tyskland og bærer navnet Isle of Wight. Er renoveret til ny-stand.

praktiseret til fuldkommenhed, da han som helt ung blev uddannet hos det legendariske Abeking & Rasmussen. Spanterne var således lavet af jern, med to svøb af træ mellem hvert spant. Klædningen kunne være være Oregon pine eller mahogni, alt efter pengepung. Dækket af planker med lærred og overbygningen i mahogni. Nogle år efter introduktionen udviklede han en større udgave. Båden blev fem fod længere end Tumlaren. Reimers gav konstruktionen navnet Albatros, men sejlerne kaldet den i stedet Stor-

Tumlare. I dag er der ikke mange Tumlare i danske farvande, men i udlandet er båden stadig populær. En af de større flåder finder man i Melbourne, Australien.

Andre slanke spidsgatter

De hurtige, slanke spidsgatter slog aldrig rigtig igennem i Danmark, selv om de fik fyldig omtale i datidens sejlerblade og -bøger. Den norske konstruktion "Skarpsno", en 19,5 kvm. spidsgatter, fik disse ord med på vejen i bogen "Hvide Sejl" fra 1947: "Dens sejlevne er utvivlsomt fremragende, og det hævdes,

Den norske Skarpsno.

den kan bære fuldt sejl i vindstyrker helt op til 15 m/sek. Skarpsnoen var konstrueret af Erling L. Kristoffersen i Oslo. Båden var 8 m lang, 1,80 bred og stak 1,3 m. Deplacementet var 2,2 ton med en kølvægt på hele 1.3 ton.

Iversens 19,5 kvm

Til samme sejlstørrelse, 19,5 kvm, tegnede den norsk-svenske Jac M. Iversen også en båd. Han kaldte konstruktionen for "Jarl". Det var så tidligt som 1924. Båden var som Skarpsnoen 8 m lang men kun 1,7 m bred og den stak kun 1,1 m. Men så havde den også kun 400 kg køl og et deplacement på 0,9 ton. En helt anden båd, men stadig samme familie – den slanke, hurtige spidsgatter.

Kilder:

Classic Boat sep. 2002

Hvide Sejl, 1947

Bogen om Jac M. Iversen

Internettet

